

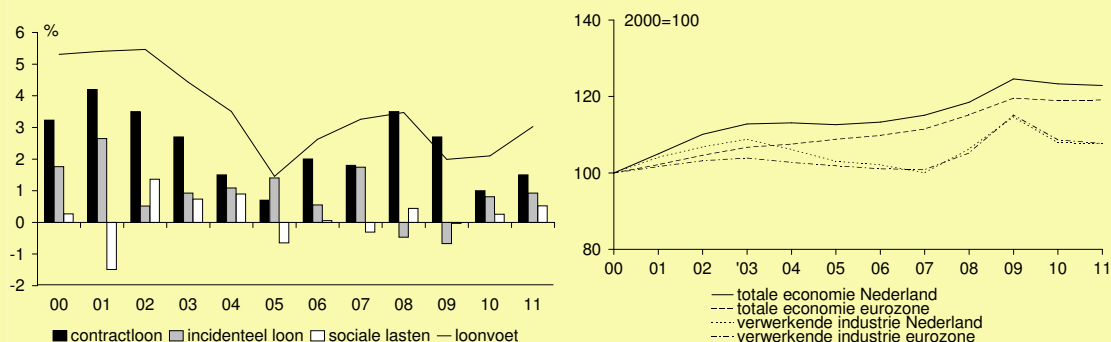
Arbeidskosten per eenheid product en de prijsconcurrentiepositie

In een artikel van Paul de Grauwe wordt gesuggereerd dat de arbeidskosten per eenheid product in Nederland sterker zijn toegenomen dan in andere landen van de eurozone^a. Als deze indicator, gedefinieerd als de loonvoetontwikkeling gedeeld door de arbeidsproductiviteitsgroei, in Nederland harder stijgt dan in het buitenland, dan kan dat een indicatie zijn voor een verslechtering van de prijsconcurrentiepositie van Nederland. Dit geldt temeer daar sinds de introductie van de euro kostenverschillen tussen eurolanden niet meer kunnen worden gecorrigeerd door wisselkoersveranderingen. Prijzen Nederlandse producten zich uit de markt?

De door De Grauwe gehanteerde arbeidskosten per eenheid product (*unit labour costs*) voor de totale economie zijn sinds 2000 in Nederland inderdaad meer gestegen dan in de eurozone. Dit wordt niet veroorzaakt door een achterblijvende productiviteitsontwikkeling, maar vooral door een sterker gestegen loonvoet, die wordt bepaald door contractlonen, incidentele lonen en sociale werkgeverslasten. Naast de contractlonen, de belangrijkste component, leverden vooral in 2000, 2001 en 2007 ook de incidentele lonen een aanzienlijke bijdrage aan de stijging van de loonvoet (linkerfiguur). In de beschouwde periode was de arbeidsmarkt in Nederland substantieel krappere dan in andere eurolanden. Dit heeft een opwaarts effect gehad op de loonvoetontwikkeling in Nederland en waarschijnlijk is dat effect groter geweest dan in landen met een hogere werkloosheid. In de jaren 2002-2004 zorgden ook de sociale lasten voor een opwaartse druk op de loonvoet. Door de daling van de beurskoersen in die jaren verdampten de pensioenreserves, waardoor de premies moesten worden verhoogd. In andere Europese landen wordt veel meer gewerkt met een omslagstelsel dan met een kapitaaldeckingsstelsel, zodat de invloed van beurskoersontwikkelingen op de werkgeverslasten kleiner is geweest. Ook de ontwikkeling van de sociale lasten vormt waarschijnlijk een oorzaak voor de relatief sterk gestegen loonvoetontwikkeling in Nederland. In 2011 hebben de sociale lasten naar verwachting wederom een vrij grote opwaartse invloed.

Wat zegt dit alles echter over de prijsconcurrentiepositie van ons land? Omdat ongeveer 80% van de in Nederland geproduceerde uitvoer wordt gemaakt door de industrie, is het beter om in dit verband te kijken naar de relatieve ontwikkeling van de arbeidskosten per eenheid product in de verwerkende industrie. Bij deze indicator is er nauwelijks verschil tussen Nederland en de eurozone (rechterfiguur), omdat de sterkere loonvoetstijging grotendeels wordt gecompenseerd door een hogere arbeidsproductiviteitstoename. Er lijkt zo bezien dus geen sprake van een structurele verslechtering van de Nederlandse prijsconcurrentiepositie sinds 2000.

Bijdragen loonvoetontwikkeling marktsector (links) en arbeidskosten per eenheid product in de totale economie en de verwerkende industrie in Nederland en de eurozone (rechts)

^a Paul de Grauwe, 2010, Crisis in the eurozone and how to deal with it, CEPS Policy Brief 204.